ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ҚАРШИ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

ЎҚУВ ТАРБИЯ ЖАРАЁНЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШНИНГ МИЛЛИЙ ПСИХОЛОГИК АСОСЛАРИ

2019 йил
“Фаол инвестициялар ва ижтимоий ривожланиш йили”
муносабати билан Вазирлик миқёсидаги
илмий- амалий конференция

МАТЕРИАЛЛАРИ

18 – 19 апрель 2019 йил

Қарши-2019

AMALIY METODLARDAN FOYDALANISHNING PSIXOLOGIK JIHATLARI

***Nurmaxmatov L. A.**, Qarshi DU magistranti*

Ta'lim jarayonida amaliy metodlardan foydalanish - bu o'quvchilarning o'quv muhiti bilan o'zaro hamkorligi asosida o'qitishdir. Bunda o'quvchilar o'zlarining intellektual salohiyatini yuzaga chiqarishga yordam beradi. Shuning o'ziyoq ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi. Amaliy metodlarning mohiyati shundan iboratki, o'quv jarayonida barcha o'quvchilar bilish faoliyatiga jalb etilgan bo'ladi. Ular o'zlari bilgan va o'ylagan narsalarni tushunish va amalda qo'llash imkoniga ega bo'ladilar. O'qitishning amaliy metodlaridan foydalanishning muhimligi yana shundaki, u mehnatsevarlik, ishchanlik sifatlarini tarbiyalaydi, inson rivojlanishi uchun zarur bo'lgan ijtimoiy malakalarni shakllantiradi. Bu sifatlarning shakllanganligi yosh avlodga o'z faoliyatining boshlanishidagi jiddiy qiyinchiliklarni bartaraf etish, yangi sharoitga tezgina moslashish uchun yordam beradi.

Amaliy metodlar o'quvchilarni faollashtirish va ularning keng ta'limiy potentsialidan foydalanish imkonini beradi. Shuningdek, amaliy metodlar muvaffaqiyatli o'qitishga emas, balki o'qituvchining ham ilmiy o'sishiga, ham mahoratining oshishiga xizmat qiladi. Bunga yetarli darajada axborotga ega bo'lish, uzluksiz o'qib, o'rganib borish, tadqiqotlar olib borish, psixologik muhitni tushunish, axborot kommunikatsiya texnologiyalarini faol qo'llash orqaligina erishish mumkin.

Amaliy metodlardan foydalanish ta'limning tadqiqotchilik xususiyatini oshiradi. Bu esa kasbiy munosiblik va pedagogik mahoratni takomillashtirishga yordam beradi.

Amaliy metodlarni qo'llaganda o'qituvchilar quyidagilarga amal qilishlari talab etiladi:

1. O'quv sinfida ijobiy psixologik mikroiqlimni vujudga keltirish.
2. Barcha o'quvchilarni faol o'quv-biluv faoliyatiga jalb etish.
3. O'quvchilarning dars mavzusiga qiziqishini muammoning muayyan holati va istiqboliga bog'lagan holda oshirish.
4. O'z nuqtai nazarini bildirishga undash orqali o'quvchilarning kommunikativ qobiliyatlarini o'stirish.
5. O'quv materialini turli variant, kontekst, aloqalarda tasavvur etish maqsadida aqliy faoliyatni rivojlantirishning turli strategiyalarini qo'llash.
6. O'quvchilarning turli g'oya va tajribalarini tushunish va qadrlash.
7. Turli resurslardan foydalangan holda o'quv faoliyatini davom ettirish maqsadida o'quvchilar uchun izlanuvchanlik muhitini yaratish.
8. O'z ishi samaradorligini kuzatish, o'z faoliyati, bilimi va munosabatlariga baho berish.

Amaliy metodlar o'quvchilar tomonidan muayyan bilim, ko'nikma va malaklalarini egallashga qaratiladi. Bunda ta'limning maqsadi, mazmuni va tashkiliy shakllari harakatchan va muayyan o'quv muassasasi doirasiga o'zgartirish uchun qulay bo'ladi.

Ta'lim jarayonida amaliy metodlardan foydalanganda o'quvchi o'quv predmeti va tevarak-atrofdagi voqea-hodisalarni faol anglab boradi, shuningdek, o'quvchida unga nisbatan muayyan munosabat ham shakllanadi. Ba'zi voqealar uni tashvishlantirsa, ba'zilariga nisbatan u loqayd bo'ladi, nimadir unga yoqsa, nimadirga nisbatan befarq bo'ladi, ba'zi o'qituvchilarni yaxshi ko'rsa, ba'zilariga chidashga majbur. Psixologlar ijobiy his-tuyg'ularni faoliyatga yo'llovchi va ruhlantiruvchi buyuk kuch deb hisoblaydilar.

Ta'lim jarayonida darsning hissiy-aqliy muhitini turli usullar bilan saqlab turish mumkin.

Birinchidan, o'rganilayotgan o'quv materialining yoki qo'shimcha materialning mazmunidagi qiziq ma'lumotni berish orqali.

Ikkinchidan, darsda u yoki bu kashfiyotlar haqida gapirib berish; inson aql-zakovatining cheksiz imkoniyatlari haqidagi hikoyalar; mashhur kishilarning hayotiga oid qiziqarli ma'lumotlarni keltirish orqali.

Darsda hissiy-aqliy muhitni saqlab turishning uchinchi yo'nalishi bu o'quvchilarni ular uchun qiziqarli bo'lgan ijodiy faoliyatga yo'llashdir. Buning uchun darsda amaliy harakatga undovchi metodlarni oqilona qo'llash muhim ahamiyatga egadir. Va nihoyat, o'quvchilarning ijobiy his-tuyg'ularini nazarda tutadigan to'rtinchi yo'nalish o'qituvchining o'quv materialiga nisbatan hissiy munosabatini ifodalash shakli bilan bog'liqdir. Shunday bo'ladiki, o'qituvchi butun darsni juda yaxshi rejalashtirib qo'ysa ham, dars yaxshi o'tmaydi. Bu borada ta'lim jarayonida amaliy metodlardan samarali foydalanish maqsadga muvofiq.

57.	*Baxramova A. A.*	Maktabda sinf jamoasini psixologik o‘rganish masalalari	93
58.	*Буранова Ш.*	Мактабгача таълим муассасаси ва оилада бола шахсига йўналтирилган таълим	95
59.	*Ҳайдаров Ф. И., Дусанов Н. Э.*	Жисмоний тарбия ва спорт соҳасида кадрларни тайёрлашда таълим технологияларидан фойдаланиш механизмлари	97
60.	*Зиёдуллаева С.*	Дифференциал таълим – педагогик-психологик муаммо сифатида	98
61.	*Исоқова Ш., Абдуганиев С., Эшмуратов Ў.*	Педагогик жараёнда психологик хизматнинг аҳамияти	99
62.	*Murodova Z., Salimov M.*	Pedagogik faoliyatning texnologiyalashuvi	101
63.	*Ориббоева Д.*	Талабалик даврида ижтимоий компетентликни намоён бўлиши	102
64.	*Раимбердиев А.*	Ўқувчиларда иқтидорлиликни аниқлаш – таълим сифатини ошириш омили сифатида	104
65.	*Мақсадова М.С., Акбарова М.А.*	Таълим жараёнида болаларни спортга бўлган қизиқишларини шакллантириш	105
66.	*Явкочдиева Д.*	Методик ишларда семинарларнинг аҳамияти	107
67.	*Xolmurodov D.S.*	Talaba shaxsining kasbga yo‘nalganligini shakllantirish	108
68.	*Рахмонова М.*	Таълим-тарбия бериш жараёнида илғор педагогик-психологик технологиялардан фойдаланиш хусусиятлари	109
69.	*Otamuratova R., Otamuradova D.*	Tarbiya – kasbiy faoliyatni tashkil etish vositasi	110
70.	*Узоқов Б.*	Кичик мактаб ёшидаги ўқувчиларнинг ҳуқуқий тарбиясини психологик – педагогик асослари	111
71.	*Nurmaxmatov L. A.*	Amaliy metodlardan foydalanishning psixologik jihatlari	113
72.	*Товбаева М. С., Исхакова Г.И.*	Таълим жараёнида талабанинг мустақил фикрлашини шакллантириш	114
73.	*Otamuratova R., Otamuradova D.*	Maktabgacha tarbiya muassasalarida bolalarda tabiatshunoslik tassavurlarini shakllantirish	116
74.	*Рахматуллаева З.Р., Otamurodova X.R.*	Психологическая коррекции как реализация индивидуального подхода	117
75.	*Исмоилова Ю.*	Кичик мактаб ёшдаги ўқувчиларда инсонпарварлик ғоясини шакллантиришнинг психологик асослари	117
76.	*Xolboyeva G., Ishonqulova N.*	Ta’lim jarayonida o‘quvchilarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirish yo‘llari	119
77.	*Худойназаров Қ., Бекмуродова Ҳ.*	Ўқитувчи фаолиятини такомиллаштиришнинг муҳим жиҳатлари	120
78.	*Бекова Ш.Ж.*	Мактабгача ёшдаги болаларга психологик хизмат кўрсатишни шакллантириш масалалари	122
79.	*Еркинов Ф. Ф.*	Влияние музыки на психологию человека	123
80.	*Келдиярова В.Б.*	Кичик мактаб ёш ўқувчиларида кўргазмали-образли тафаккур шаклланишининг психологик шартлари	125
81.	*Исмоилова Ю., Юнусова С.*	Таълим жараёнида инновацион фаолиятни ташкил этиш	126
82.	*Ochilova Z.*	Chet tili darslarida yangi so‘zlarni taqdim etishning o‘ziga xos psixologik xususiyatlari	127
83.	*Berdiyorova M.X.*	Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet tilni o‘rgatishning psixologik ahamiyati	128